

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

на тему **ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ
МОВИ ДО ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ШКОЛІ**

Виконала студентка 2 курсу,
групи 8.0359-2 а-з
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови та
літератури (переклад включно)
освітньо-професійної програми
Мова і література (англійська)
Щербань Олександра Олександрівна

Керівник д.п.н., проф. Пахомова Т.О.
Рецензент к.п.н., доц. Надточій Н.О.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології
Кафедра англійської філології
Освітній рівень магістр
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно)
Освітньо-професійна програма Мова і література (англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

« _____ » _____ 2020 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

ЩЕРБАНЬ ОЛЕКСАНДРИ ОЛЕКСАНДРІВНИ

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) «Підготовка майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі»

Керівник кваліфікаційної роботи (проекту) Пахомова Тетяна Олександрівна, д.п.н., професор

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «04» травня 2020 року № 511-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту) 01 грудня 2020 р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту) теоретичні засади та методики підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі; проектна діяльність на уроках іноземної мови в школі

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1) визначити сутність понять «проектна діяльність», «метод проектів», «проектування», «проектне навчання»; 2) визначити рівень готовності майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі; 3) систематизувати отримані результати теоретичних досліджень; 4) розробити та апробувати методику та комплекс вправ для підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі.

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Пахомова Т. О., д.п.н., проф.	05.05.2020	05.05.2020
Розділ 1	Пахомова Т. О., д.п.н., проф.	22.05.2020	22.05.2020
Розділ 2	Пахомова Т. О., д.п.н., проф.	14.07.2020	14.07.2020
Висновки	Пахомова Т. О., д.п.н., проф.	21.09.2020	21.09.2020

6. Дата видачі завдання 05.05.2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	травень 2020	виконано
2	Добір фактичного матеріалу	травень 2020	виконано
3	Написання вступу	травень 2020	виконано
4	Написання теоретичного розділу	червень 2020	виконано
5	Написання практичного розділу	серпень 2020	виконано
6	Формулювання висновків	вересень 2020	виконано
7	Проходження нормоконтролю	листопад 2020	виконано
8	Одержання відгуку та рецензії	грудень 2020	виконано
9	Захист	грудень 2020	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант

_____ О.О. Щербань
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проекту)

_____ Т.О. Пахомова
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено
Нормоконтролер

_____ В.А. Бережний
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 52 стор., 71 джерело, 2 додатки.

Об'єкт дослідження: підготовка майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі.

Мета дослідження: розробити власну методику підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі.

Теоретико-методологічні засади: ключові аспекти підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі (О. Абдулліна, І. Багаєва, О. Бігич, Ю. Жилиєва та ін.).

Отримані результати: Визначено критерії готовності майбутніх вчителів іноземної мови до організації проектної діяльності в школі з відповідними показниками, а саме: мотиваційний, когнітивний, операційно-діяльнісний. Одержані дані розробленої методики та проведення експерименту підтверджують результативність реалізації моделі та педагогічних умов підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі, що доводить достовірність висунутих ідей і свідчить про досягнення мети роботи і розв'язання визначених завдань. До 13% зріз показник високого рівня готовності майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі в експериментальній групі.

Ключові слова: проектна діяльність, метод проектів, проектування, проектне навчання

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДО ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ШКОЛІ..	7
1.1 Змістова характеристика основних понять дослідження.....	7
1.2 Особливості підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі.....	17
1.3 Готовність підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до проектної діяльності в школі	22
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДО ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ШКОЛІ.....	28
2.1 Характеристика методики підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі.....	28
2.2 Види вправ спрямованих на підготовку майбутніх вчителів іноземних мов до проектної діяльності в школі.....	33
2.3 Ефективність підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі.....	49
ВИСНОВКИ	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	56
ДОДАТОК А	63
ДОДАТОК Б	66

ВСТУП

Актуальність дослідження обумовлена процесами, що відбуваються в науці, освіті та культурі сучасності і вимагають підготовки фахівців якісно нового рівня та професіоналів в своїй діяльності, що усвідомлюють власну значущість.

Нові підходи до якісної підготовки майбутніх учителів знайшли відображення в багатьох законах України, в яких наголошується на необхідності підготовки вчителя як високопрофесійного фахівця, зорієнтованого на розвиток особистості дитини, спроможного захистити її інтереси, розвивати її індивідуальність, ефективно працювати на творчих та інноваційних засадах, виховувати позитивно-активне ставлення до життя. Підготовка сучасних педагогів вищими навчальними закладами є фундаментальною передумовою реалізації завдань, що постали сьогодні в Україні.

У сучасних наукових дослідженнях науковцями все більше уваги приділяється впровадженню нових технологій в освітній процес та які вимагають якісно нової підготовки майбутніх спеціалістів. Уміння майбутніх вчителів творчо та критично усвідомлювати нові методи та технології, що пропонуються для реалізації в школі, їхня компетентність у виявленні найбільш перспективних із них, власна авторська позиція визначають підходи до формування сучасного освітнього простору. До однієї з продуктивних та оптимальних технологій створення творчого освітнього середовища в школі відносять організацію проектної діяльності. Проектна діяльність є технологією, що походить від потреб та інтересів, стимулює самостійність. У педагогічному процесі важливим є забезпечення єдності інтелектуального, емоційного і морального розвитку, що робить учня суб'єктом педагогічної взаємодії.

У зв'язку з реформуванням національної шкільної освіти розпочалося відродження та впровадження методу проектів в українській педагогіці. Різні аспекти підготовки майбутніх учителів відображено у працях вітчизняних учених, а саме: О. Абдулліна, І. Багаєва, О. Бігич, Ю. Веселова, А. Власенко, Ю. Жилияєва, І. Задорожна, С. Ізбаш, У. Кілпатрик, Н. Пахомова, О. Пехота, Є. Полат, О. Рибіна, В. Слостенин, Н. Несговорова, П. Щербань. Теоретичне обґрунтування проектної діяльності дослідили відомі науковці К. Бабій, В. Білоус, І. Богданова, Ю. Загуменнов, У. Кілпатрик, Є. Полат, С. Щербакова, Н. Пахомова, С. Рачева, О. Рибіна та інші. Першооснови використання методу проектів розглядалися в роботах У. Кілпатрика та розкривають загальні питання організації навчання, а також методики навчання іноземної мови з використанням проектної діяльності. Результати наукових досліджень Л. Ахамедзянової, Ю. Жилияєвої, Н. Кузьміної та стверджують, що рівень професійної підготовки майбутніх вчителів іноземної мови не завжди відповідає вимогам сучасності, тому більшість молодих фахівців відчують деякі складнощі у своїй педагогічній діяльності.

Актуальність роботи полягає в необхідності дослідження проблеми підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі, оскільки на сьогодні бракує шляхів його комплексного розв'язання, на що вказують досі нерозв'язані суперечності між:

- потребою шкіл у фахівцях, здатних реалізовувати проектну діяльність при вивченні іноземної мови, та невідповідністю більшості вчителів до практичного розв'язання цієї проблеми;

- потребою підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі та відсутністю відповідного дидактико-методичного інструментарію для забезпечення такої підготовки;

- необхідністю теоретичного обґрунтування та методичного забезпечення підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної

діяльності в школі і недостатньою розробленістю цього питання в педагогічній науці.

Наукова новизна дослідження полягає у спробі дослідження та розробки комплексу вправ для підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі.

Об'єкт дослідження: підготовка майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі.

Предмет дослідження: умови та методики підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі.

Мета дослідження: розробити методику підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі.

Завдання дослідження:

- 1) визначити сутність понять «проектна діяльність», «метод проектів», «проектування», «проектне навчання»;
- 2) визначити рівень готовності майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі;
- 3) систематизувати отримані результати теоретичних досліджень;
- 4) розробити та апробувати методику та комплекс вправ для підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання результатів розробленої методики під час підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі.

Структура роботи: робота складається зі вступу, двох розділів, висновку, додатків та списку використаних джерел.

Загальна кількість сторінок 52, кількість використаних джерел 71.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДО ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ШКОЛІ

1.1 Змістова характеристика основних понять дослідження

Основне завдання сучасної освіти спрямовано на розвиток творчого потенціалу майбутнього вчителя та викладача. Виконання поставленого завдання визначає використання у навчально-виховному процесі нових дидактичних технологій, зокрема, особистісно зорієнтованих, показниками яких є професійний розвиток, самоосвіта та самореалізація.

Все більш актуальною в освітньому процесі постає проблема використання прийомів і методів навчання, що формують вміння самостійного здобуття нових знань, збору та виокремлення необхідної інформації, висування гіпотез, формулювання висновків. Проектна діяльність на сьогодні є однією з найбільш продуктивних педагогічних технологій, яка змінює традиційний підхід до навчання. В її основі лежить інтеграція як процес формулювання, усвідомлення ідей та застосування набутих знань на практиці.

Проект – достатньо широковживане в наші дні слово, запозичене з латинської мови та означає «кинутий вперед», «випнутий». Цей термін ввів американський педагог Д. Снезден. Він трактує його зміст наступним чином: «Якщо дитині надати можливість із безлічі тем обрати найбільш значущу для неї, впевнити її у власних силах, показати необхідність її діяльності, то це дійсно означає «кинути її вперед у пізнанні та самовизначенні».

Саме поняття «проект» розглядається науковцями по-різному. Тлумачний словник української мови пояснює проект як «задуманий план дій». На думку Ф. Бегьюлі проект це «послідовність взаємопов'язаних подій,

які відбуваються впродовж встановленого обмеженого проміжку часу та спрямовані на досягнення неповторного і водночас певного результату». Л. Лукоянова стверджує що проект це «спеціально організований вчителем і самостійно виконаний учнями комплекс дій, де вони можуть бути самостійними у прийнятті рішень та відповідальними за свій вибір, результат праці, створення творчого продукту». В. Слободенко ствержує, що проект - це «механізм розвитку освіти, тобто одна із найважливіших форм інноваційної діяльності в освіті, яка призводить до появи нововведення».

У контексті вивчення іноземної мови проект – це діяльність учнів, під час якої розвиваються різні компетенції та аспекти мови, тобто аудіювання, читання, писемне мовлення, діалогічне та монологічне мовлення. Надзвичайно важливим є те, як учні приймають участь у виборі теми роботи, методах її виконання та у створенні результату [Рачева 2003]. Оскільки перед учнями не стоїть завдання досягнути певних мовленнєвих цілей, то вся увага зосереджується на досягненні поставленої мети. Проектна робота надає можливість багаторазово використовувати вже набуті учнями знання в майже природному контексті. Проект може виконуватися за короткий термін або протягом кількох тижнів. Робота над проектом має багато переваг, одне з яких – використання проектної роботи з учнями різного рівня підготовки та різного віку.

Психолого-педагогічні [Пахомова 2004; Бартенєва 2002; Галузьяк 2001] дослідження доводять, що під час виконання учнями проекту, у них розвиваються:

- операції мислення;
- навички пошуку інформації;
- аналіз, експериментування;
- прийняття рішення;
- вміння самостійної роботи та роботи в групах;
- навички застосування та поглиблення знань;
- творчість, активність, ініціативу тощо.

Метод проектів є одним із основних сучасних активних методів навчання, хоча, як і більшість інновацій, є парадоксальним. З одного боку, ним користуються, його поширюють, з іншого – структурні особливості методу досить не зрозумілі й не конкретизовані, тому його впровадження викликає складнощі. Зростання популярності методу проектів у різних країнах призводить до великої кількості різних підходів та тлумачення його сутності. Щоб зрозуміти сутність методу проектів і проектної діяльності, необхідно знати, що проектування є однією з найважливіших ознак сучасної культури (гармонійної взаємодії людини з природою, суспільством, світом).

З поняттям «метод проектів» нас знайомлять видатні вітчизняні та зарубіжні педагоги. Провідний учений-теоретик професор Є. Полат пояснює, що «метод проектів передбачає певну сукупність навчально-пізнавальних прийомів, що дозволяють вирішити певну проблему під час самостійних дій з обов'язковою презентацією результатів. Якщо говорити про метод проектів як педагогічну технологію, то вона передбачає сукупність дослідницьких проблемних методів, творчих за своєю діяльністю» [Полат 2000]. Дослідниця О. Рибіна зазначає, що «метод проектів – це педагогічна технологія, зорієнтована не на інтеграцію фактичних знань, а на їх використання і здобуття нових» [Рибіна 2004]. Професор С. Гончаренко дає таке визначення методу проектів – це «організація навчання, коли набуваються знання і навички у процесі планування й виконання практичних завдань – проектів» [Гончаренко 1997]. Більшість дослідників схильні розглядати метод проектів, як технологічну діяльність (О. Рибіна, Н. Пахомова, І. Чечель та ін.). А. Хуторський відносить метод проектів до евристичного методу [Хуторський 2001], С. Белл – до продуктивного методу навчання [Белл 2010].

Основний принцип методу проектів – це созеречення уваги на інтересах сучасності. «Робота над проектом,- зазначає О. Пехота – це практика особистісно-зорієнтованого навчання на основі вільного вибору з урахуванням пізнавальних інтересів. Для педагога це пошук балансу між академічними і прагматичними знаннями, уміннями, навичками та

когнітивними перевагами» [Пехота 2009]. У. Кілпатрік дав таку характеристику методу проектів: «Це метод планування цілеспрямованої діяльності у зв'язку з виконанням якого-небудь навчально-шкільного завдання в реальній життєвій обстановці» [Кілпатрік 1925]. Він зазначив, що метод проектів не завжди можна застосувати, тому що не завжди можливо викликати у дитини досить сильну цілеспрямованість. Але до переваг він відносив той факт, що у процесі виконання проекту учень стикається з фактами «віч-на-віч» на тривалий час [Кілпатрік 1925].

Науковцями запропоновано обов'язкові критерії до сучасного тлумачення методу проектів:

1. Наявність освітньої проблеми.
2. Моделювання умов для її виявлення учнями.
3. Дослідницький характер пошуку шляхів вирішення проблеми.
4. Структурування діяльності відповідно до класичних етапів

проектування:

- постановка проблеми;
- дослідження;
- пошук шляхів вирішення проблеми;
- конструювання підсумкового проекту та його варіантів;
- його корекція та впровадження;
- захист (презентація) проекту;
- самодіяльний характер творчої активності учнів;
- практичне або теоретичне значення результату діяльності (проекту) та готовність до його застосування (впровадження);
- педагогічна цінність діяльності.

Суть методу проектів, на думку науковців, полягає в наступному:

- у функціонуванні цілісної системи дидактичних засобів (змісту, методів, прийомів, форм тощо);
- у передбаченні системного та послідовного моделювання;
- в організації проектної діяльності учнів;

- у стимулюванні їх до оволодіння необхідними знаннями та навичками для вирішення проблем проекту і проблемних ситуацій;
- у використанні учнями сукупності дослідницьких, пошукових, творчих методів, прийомів та засобів;
- у стимулюванні інтересу дітей до навчання;
- в дотриманні балансу гармонійного поєднання академічних знань із прагматичними;
- в публічному захисті учнями проектів;
- у встановленні зворотного зв'язку між теорією та практикою [Задорожна 2013].

Оскільки, «процес створення проекту тісно пов'язаний з проектуванням» [Ізбаш 2004], розглянемо значення цього поняття. Термін «проектування» в педагогіці запозичено з технічної галузі знань, де він позначає створення проєкції того, що потім буде матеріалізовано.

В Енциклопедії освіти термін «проектування» трактується як «творча, інноваційна діяльність, оскільки завжди спрямована на створення об'єктивно і суб'єктивно нового продукту. Проектування – категорія перетворювальної діяльності, яка конструюється проектом» [Кремень 2008]. В загальному розумінні, проектування – це науково обґрунтована побудова системи параметрів майбутнього об'єкта чи якісно нового стану наявного проекту, прототипу передбачуваного або можливого об'єкту стану чи процесу. Проте поняття «проектування» частіше розглядається як особливий тип інтелектуальної діяльності, особливістю якої є перспективна орієнтація, практично спрямоване дослідження.

У словнику С. Ожегова термін «проектування» відсутній, але подано тлумачення слів «проект» і «проектувати», значення яких – «побудова, планування чого-небудь». У дослідженні Н. Алексеєва звертається увага на діяльнісну природу процесу проектування, проте наголошується на його індивідуальності. «Проектування – це індивідуальна діяльність педагога з

вибору відносно уніфікованої частини навчально-виховного процесу» [Алексеев 1997].

Науковці В. Сластьонін та Л. Подимова [Сластьонін, Подимова 1997] розглядають проектування як змістовне, організаційно-методичне, матеріально-технічне і соціально-психологічне оформлення задуму та реалізації цілісного рішення педагогічного завдання, здійснюваного на емпірично-інтуїтивному, дослідно-логічному і науковому рівнях. З філософського погляду, проектування – ідеальна (розумова) форма діяльності людини, що історично склалася. Культурно-історична обумовленість виникнення проектування – це різноманіття засобів активності людини [Губернський, Надольний, Андрущенко 2001].

Найбільш вдалим, на нашу думку, є визначення Т. Подобєдової, яка стверджує, що проектування – це елемент «системної, індивідуальної чи групової педагогічної діяльності, який включає прогнозування, моделювання, конструювання і відтворення педагогічного об'єкту, що спрямований на обґрунтування проекту» [Подобєдова 2005].

Проектування зорієнтоване більш на самостійну роботу учнів: індивідуальну, парну або групову, яка виконується впродовж визначеного відрізка часу. Проектування в освіті – це процес створення нових форм спільної діяльності педагогів та учнів. Предметом проектування є створення умов розвитку освіти в цілому, переходу її з одного стану в інший.

Проектування передбачає розв'язання учнем (або групою учнів) проблеми, яка передбачає, з одного боку, використання різних методів та засобів навчання, а з іншого – інтегрування знань, умінь із різних галузей науки, техніки та творчості. З боку вчителя проектування передбачає використання сукупності дослідницьких, пошукових, творчих за своєю суттю методів, прийомів, засобів. Метою проектування для вчителя є створення таких умов під час навчально-виховного процесу, за яких його результатом є індивідуальний та продуктивний досвід проектної діяльності учня. Продуктивна діяльність перш за все є плідною для освіти. Вона є

індивідуальною дією, у результаті якої створюється практично цінний матеріал. Сьогодні термін «проекування» здебільшого означає процес створення проекту – прототипу можливого об'єкту та його стану [Гончаренко 1997].

Тож, термін «проекування» є багатозначним: це і спосіб створення чого-небудь, і процес створення проекту, і одна з педагогічних функцій. Варто зазначити, що в педагогіці широко використовується поняття «навчальне проєкування» – «комплекс пошукових, дослідницьких, графічних видів робіт, що виконуються учнями самостійно (у парах, групах, індивідуально) з метою практичного чи теоретичного вирішення проблеми. Її розв'язання передбачає використання різних методів і засобів навчання та інтегрованих знань із різних галузей науки, техніки, творчості» [Арванітопуло 1997]. Аналіз літератури [Байдурова 2002; Білоус 2014; Веселова 2007] свідчить, що цінність методу проєктів полягає в тому, що він сприяє розвитку ініціативи, самостійності, плануванню, ураховує інтереси суб'єкта навчання, розвиває свідоме ставлення до його діяльності.

Поряд із поняттями «метод проєктів», «проєкт» та «проекування» широко використовуються поняття «проєктна діяльність», «проєктне навчання». Для того, щоб зрозуміти сутність проєктної діяльності, ми вважаємо, що проєкування є виміром культури, яка розглядається як основа гармоній взаємодії людини з природою, суспільством, світом. Проєктна діяльність проходить крізь всі галузі життя і стає вирішальною рисою мислення сучасних учнів. Саме проєктна діяльність є однією із найважливіших ознак сучасної культури, пов'язаної із творчою діяльністю людини, з наукою, мистецтвом, психологією тощо [Власенко 2014].

Звертаючись до визначення поняття «проєктна діяльність», зазначимо, що у педагогіці та психології поняття «діяльність» розглядається як цілеспрямоване перетворення людиною навколишнього середовища. Діяльність може бути зовнішньою та внутрішньою, а її складовими елементами є дії та операції [Вульфсон 2004; Зимня 2000; Доній 1996].

Проектна діяльність – це процес створення нового об’єкта, що раніше не існував, процес пошуку рішень та створення і розвиток деяких об’єктів. Проектна діяльність – це сучасна ефективна форма навчальної діяльності. Вона є засобом розвитку дитини як в академічному вимірі, так і в особистісному [Бабій, Бахтарова 2007].

У педагогіці існує чимало трактувань поняття «проектна діяльність». Вона визначається як «конструктивна і продуктивна діяльність особистості, спрямована на розв’язання життєво значущої проблеми, досягнення кінцевого результату в процесі планування і здійснення проекту» [Вульфсон 2004]. За визначенням Ю. Загуменнова, Л. Шелковича, Г. Шварца, проектна діяльність – це «самостійна навчальна діяльність учнів на основі особистісного вибору щодо пізнавальних або практичних завдань у нестандартних ситуаціях» [Загуменнов, Шелкович, Шварц 2005]. Під час проектної діяльності проявляється сполучення теоретичних знань і практичних дій при вирішенні конкретної проблеми, використовується сукупність проблемних, дослідницьких, практичних методів роботи, за своєю сутністю завжди творчих. Зарубіжними науковцями [Браун 2006; Брюннер 2010] проектна діяльність розглядається як «навчальний процес, у якому обов’язково беруть участь розум, серце і руки», тобто це процес, що відбувається через осмислення отриманої інформації, що здійснюється через призму особистого ставлення до неї і оцінку результатів.

Проектну діяльність можна вважати однією з важливих форм організації роботи з учнями, що спрямовується на виконання конкретно обґрунтованої мети та визначеного кінцевого результату на основі детального плану дій, обмеженого певним проміжком часу та матеріально-фінансовими ресурсами [Власенко 2014]. У науковій літературі проектна діяльність розглядається як частина навчальної діяльності, що охоплює ціннісно-орієнтовану, перетворювальну, творчу та практичну діяльності [Онопрієнко, Кондратюк 2008]. Вона несе в собі всі якості діяльності, тому в структурі можна виділити такі компоненти: мотив, мета, способи, засоби,

предмет, результат. Також можемо стверджувати і те, що проектна діяльність – це така діяльність, при якій під керівництвом та за підтримки вчителя здійснюється активна творча самодіяльність учня у процесі навчання.

Проектна діяльність має характерні ознаки, як і для будь-якого типу діяльності [Волкова 2001; Фіцула 2000]. Насамперед, це культура діяльності, що визначається традиціями, цінностями, нормами, зразками. Головна цінність проектної діяльності – результат, якому підпорядковані всі засоби її реалізації. На різних етапах проекту необхідно вирішувати дослідницькі завдання, інакше проект відривається від життя і стає нереальним. Тож, можемо стверджувати, що проектна діяльність:

- формує навички самостійної орієнтації у навчальній, науково-методичній та довідковій літературі, вчить здобувати необхідну інформацію самостійно;
- активно розвиває в учнів основні види мислення;
- сприяє їхньому психічному розвитку, зберігає та підсилює в учнів намагання створювати, творити;
- зміцнює емоційно-вольову сферу учнів;
- сприяє розвитку інтелектуальних здібностей, учить мислити від абстрактного до конкретного;
- залучає учнів до реальної самоосвіти;
- сприяє інтеріоризації, тобто переходу від зовнішніх дій до внутрішніх дій (їх трансформації);
- допомагає учневі усвідомлювати себе творцем своєї діяльності;
- посилює позитивну мотивацію учня, тому що проект обирається та реалізується на основі власних інтересів, потреб та можливостей;
- формує творче, системне мислення;
- привчає учнів до цілей творчої діяльності, яка є головним компонентом перетворення інформації, енергії, самого себе;
- сприяє формуванню культури ділового спілкування, умінню аргументовано захищати свої позиції;

- посилює уяву, яка є значним стимулом для народження нових ідей, пошуку та синтезу як основи інноваційного мислення;
- оформляє внутрішній план ідей та реалізує його [Черномазова 2013; Шиян 2008].

Таким чином, проектна діяльність учня – це діяльність, виконуючи яку під керівництвом та за підтримки вчителя учень усвідомлює себе творцем своєї діяльності, своїх ідей, своїх пошуків, коли здійснюється його активна творча самодіяльність у процесі навчання, коли формуються навички самостійної орієнтації учня в навчальній, науковій та довідковій літературі, коли у нього формується вміння аргументовано захищати свої позиції та зміцнюється емоційно-вольова сфера. Робота над проектом – практика особистісно зорієнтованого навчання, коли в процесі конкретної праці учня, на основі його власного вибору, з урахуванням його інтересів отримується конкретний результат.

Отже, існує тісна взаємодія між поняттями «метод проектів» та «проектна діяльність». Метод проектів є запорукою ведення проектної діяльності, кінцевим результатом якої і буде сам проект. Під час використання проектної технології розв'язується низка різнорівневих дидактичних, виховних, розвивальних завдань, а саме:

- розвиваються пізнавальні навички учнів;
- формуються вміння самостійно конструювати свої знання, вміння орієнтуватися в інформаційному просторі;
- активно розвивається критичне мислення, сфера комунікації.

Визначивши поняття «проектна діяльність» та розглянувши сутність поняття «проект», а також ознайомившись з методом проектів, перейдемо до визначення поняття «підготовка майбутніх учителів іноземної мови до проектної діяльності у школі», попередньо ознайомившись із терміном «проектне навчання».

Проектне навчання – один із варіантів продуктивного навчання, метою якого є не засвоєння суми знань і не проходження освітніх програм, а

практичне використання, розвиток та збагачення власного досвіду учнів та їхнього уявлення про світ [Браун 2006]. Сутність проектного навчання полягає в тому, що, виходячи зі своїх інтересів, діти разом із вчителем проектують вирішення якого-небудь практичного завдання. Навчальне проектування орієнтоване, перш за все, на самостійну діяльність учнів: індивідуальну, групову або колективну, яку учні виконують упродовж певного часу. Проектне навчання, за визначеннями Н. Несговорової, це «можливість для кожного школяра безперервно та послідовно розвиватися та вчитися на шляхах засвоєння таких цінностей, як майстерність, інтелектуальність та творчі здібності» [Несговорова 2013].

1.2 Особливості підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі

Підготовка вчителя до професійної діяльності – складне поняття, що стало об'єктом багатьох наукових досліджень з філософії, психології, педагогіки. Велике значення для розв'язання проблем підготовки вчителя мають фундаментальні дослідження Н. Кузьміної [Кузьміна 1976], В. Сластьоніна [Сластьонін 1997, 2000], П. Щербань [Щербань 2004]. За визначенням Н. Якси, підготовка майбутнього вчителя – «складна, поліфункціональна, відкрита педагогічна система, спрямована на формування особистості фахівця (його знань, умінь, навичок, особистісних якостей), здатного працювати в системі, що характеризується взаємодією різних культур, готового до професійної діяльності».

Прийнято вважати, що основними напрямками підготовки майбутнього вчителя є комплекс методологічних, педагогічних, методичних проблем, які ставляться і розв'язуються через залучення студентів вищої школи до практичної педагогічної діяльності, спрямованої на підвищення рівня їхнього

професіоналізму. Проте, вчені по-різному підходять до трактування поняття «професійна підготовка». Так, деякі з них (О. Абдуліна [Абдуліна 1990], Н. Кузьміна [Кузьміна 1976] та ін.) зазначають, що професійна підготовка майбутніх учителів – процес формування й набуття настанов, знань та вмінь, необхідних спеціалісту для належного виконання спеціальних завдань навчально-виховного процесу. Інші науковці (Л. Ахмедзянова [Ахмедзянова 1996], І. Богданова [Богданова 1999], І. Зязюн [Зязюн 2003], Н. Кічук [Кічук 1994], Н. Кузьміна [Кузьміна 1976], З. Курлянд [Курлянд 1992] та ін.) наголошують на тому, що професійна підготовка майбутніх учителів – це цілісний процес засвоєння й закріплення загальнопедагогічних та соціальних знань, умінь і навичок.

Енциклопедія освіти дає змогу визначити сутність поняття «професійна підготовка»: це «сукупність спеціальних знань, умінь і навичок, якостей, трудового досвіду і норм поведінки, що забезпечують можливість успішної роботи з певної професії; процес повідомлення учням відповідних знань і вмінь» [Кремень 2008]. О. Абдуліна вважає, що загальнопедагогічна підготовка вчителя – це «процес учіння студентів у системі навчальних занять із педагогічних дисциплін і педагогічної практики та результат, що характеризується певним рівнем розвитку особистості вчителя, сформованості загальнопедагогічних знань, умінь і навичок. Ця система є загальною, єдиною, необхідною кожному педагогу для реалізації його соціально-професійних функцій» [Абдуліна 1990].

На нашу думку, найбільш повний аналіз сутності професійної підготовки міститься у праці В. Семиченко, яка обґрунтовує правомірність розуміння її як «процес професійного становлення майбутніх фахівців, мети і результату вищих навчальних закладів, необхідності включення студента у навчально-виховну діяльність» [Семиченко 1992].

Процес підготовки майбутнього вчителя на сучасному етапі можна умовно поділити на такі основні компоненти:

- загальна підготовка (методологічно-розвивальна);

- спеціально-професійна (психолого-педагогічна, методична);
- особистісна підготовка (самовиховання особистості майбутнього педагога, його самовизначення).

Сучасний навчальний план, який відображає зміст професійної підготовки майбутнього спеціаліста, передбачає, що важливе місце в системі професійної підготовки вчителів належить дисциплінам психолого-педагогічного циклу.

Слід відокремити загальнопедагогічну підготовку як елемент загальної, спеціально-професійної та особистісної підготовки майбутнього вчителя. Результатом такої підготовки є оволодіння студентами певним рівнем змістовно-процесуальних та наукових основ педагогічної діяльності, «формування у них цілісного комплексу загальнопедагогічних знань, умінь, навичок» [Багаєва 1991].

На думку О. Івлієвої, фахова підготовка майбутніх учителів іноземної мови до проектної діяльності в школі – це «цілісне стійке утворення, яке є фундаментальною умовою успішного виконання функцій, організації ефективного навчального процесу школярів і результатом професійно-педагогічної підготовки вчителя» [Івлієва 2001]. С. Мартиненко вважає, що однією із найважливіших складових професійної підготовки вчителя є «його підготовка до діагностичної діяльності». Означена підготовка як цілісна система будується на основі органічної єдності загального, особливого та індивідуального. «Як загальне, вона є складовою професійної загальнопедагогічної підготовки вчителя; як особливе – має свою специфіку, зумовлену особливостями й закономірностями навчального процесу; як індивідуальне – відображає залежність підготовки від особистісних якостей учителя і рівня його педагогічної діяльності» [Мартиненко 2009].

Здатність вчителя до забезпечення розвитку індивідуальних можливостей учнів, до професійного та особистісного саморозвитку – це домінуюча мета його професійної підготовки. На думку В. Лещинського «педагогічна діяльність, у процесі якої реалізуються професійні можливості

вчителя і здійснюється індивідуальний розвиток його особистості, є засобом формування творчої особистості учня в навчально-виховному процесі» [Лещинський 1995]. Саме тому підготовка вчителя до діагностичної діяльності передбачає його підготовку до взаємодії в системі «вчитель – учень».

Підготовка вчителів іноземної мови включає в себе володіння іноземною мовою як засобом усної та писемної комунікації в усіх сферах спілкування, а також як засобом педагогічної діяльності в різних умовах з урахуванням цілей навчання, вікових особливостей школярів та їхньої мовної підготовки. Майбутній вчитель іноземної мови повинен мати загальнолінгвістичні знання про мову як суспільне явище, про її зв'язок з мисленням, культурою, про систему та рівні мови, сучасні напрями в науці та вміти використовувати їх у процесі навчання іноземної мови, володіти знаннями і вміннями з психології та педагогіки, мати належну культурно-естетичну підготовку.

Особливе місце в підготовці вчителя іноземної мови займають професійно-методичні знання та вміння, які визначають методичну майстерність учителя. Вчитель повинен мати глибокі знання з методики викладання іноземної мови та вміти застосовувати їх у процесі навчання. Ці знання та вміння забезпечать виконання основних функцій вчителя іноземної мови: комунікативно-навчальну, виховну, організаторську. Формування особистості майбутнього вчителя іноземної мови являє собою міжособистісний взаємообмін, спілкування, в якому кожен учасник діалогу ділиться своїми знаннями, досвідом, бачить проблеми та самостійно шукає шляхи їх вирішення. Підготовка майбутніх вчителів іноземної мови передбачає спільну діяльність викладача та студента, що включає в себе моделювання та проектування у формі діалогу, що сприяє виникненню питань, які відображають точку зору, активну позицію та погляди кожного студента [Павелків 2016]. Багато в чому розвиток у школяра інтересу до застосування методу проєктів залежить від загальної атмосфери в класі.

Учень має сприймати клас як свій колектив, де є справедливість, доброзичливість, вимогливість. При цьому вимоги вчителя дитина має сприймати як систематично діючі правила колективу, виконання яких необхідне для її нормальної життєдіяльності. Очевидно, що при організації дослідницької діяльності школяра в навчальному процесі ідеальною є ситуація, коли створюється атмосфера творчого пошуку, а сам процес роботи приносить задоволення, що спонукає до подальших дій. Вчитель в цьому випадку виступає не як керівник, а як людина, яка створює сприятливі умови для самостійного й осмисленого навчання, активізує та стимулює допитливість і пізнавальні мотиви учнів, організовує групову навчальну роботу, підтримує прояви оперативних тенденцій, надає учням різносторонній навчальний матеріал. Тому організація пошуково-дослідницької діяльності учнів передбачає наявність високого ступеня методичної підготовленості учителя та виявлення напрямів її вдосконалення. Крім цього, необхідно акцентувати увагу на меті, змісті, формі, методах і засобах організації, що передбачає проектування програми включення школярів у пошуково-дослідницьку (проектну) діяльність, її поетапну реалізацію з систематичним аналізом одержуваних даних і коригування відповідно до аналізу результатів.

Таким чином, підготовка майбутніх учителів іноземної мови до проектної діяльності в школі – це складний педагогічний процес усвідомленої, саморегульованої діяльності вчителя іноземної мови, спрямований на ефективне розв'язання професійно-педагогічних завдань шляхом вдосконалення навчально-виховного процесу, використання нових ідей та проектної технології у школі.

1.3 Готовність підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до проектної діяльності в школі

Аналіз наукових праць довів необхідність виокремлення у студентів критеріїв готовності до проектної діяльності вже з початкової школи. Формування готовності майбутніх учителів іноземної мови до використання проектної діяльності на уроках іноземної мови у школі належить до проблем, вирішення яких вимагає аналізу її стану в сучасній теорії професійно-педагогічної підготовки та з'ясування сутнісного змісту й компонентного складу самого поняття «готовність до використання проектної діяльності».

Феномен «готовності» є предметом досліджень психологів і педагогів. Аналізуючи дослідження в галузі професійної освіти, можемо виокремити різноманітні підходи до визначення поняття «готовність». У тлумачному словнику пояснюється, що слово «готовність» має два значення: 1) «схильність до чого-небудь, бажання зробити що-небудь; 2) стан, при якому все зроблено для чого-небудь» [Морозов, Шкарапута 2000].

У психолого-педагогічній літературі поняття «готовність» має низку інтерпретацій. Так, В. Моляко поняття «готовність до праці» визначає як «складне особистісне утворення, багатокomпонентну систему, сукупність компонентів якої надає особистості змогу виконувати конкретну роботу» [Моляко 1989]. Сутність готовності до будь-якого виду діяльності, як стверджує В. Чайка, становить єдність двох взаємопов'язаних критеріїв – мотиваційного і процесуального, тобто спонукального і виконавського. А. Линенко готовність майбутніх учителів до педагогічної діяльності розглядає як «інтегроване особистісне утворення, що характеризується обраною прогнозованою активністю особистості під час підготовки і введення в діяльність» [Линенко 1996]. Аналіз досліджень проблеми готовності до майбутньої професійної діяльності дає можливість говорити

про те, що готовність до того чи іншого виду діяльності є особистісною якістю, інтегральним вираженням усіх підструктур особистості.

Важливою проблемою теорії і практики професійної освіти залишається питання діагностики стану готовності, можливості точного вимірювання педагогічних явищ. Тому науковці у наш час використовують різні критерії оцінювання готовності особистості до діяльності [Линенко 1996; Литвиненко 2013; Мартиненко 2010]. Вони вважають, що такими компонентами готовності особистості є: ставлення до діяльності або настанова; мотиви, знання про предмет і способи діяльності; навички та вміння їхнього практичного використання.

Питанню формування готовності студента ВНЗ до педагогічної діяльності присвячені роботи Н. Кузьміної, А. Міщенко, О. Пехоти, В. Семиченко, В. Сластьоніна. У працях О. Абдулліної та Н. Кузьміної [Абдуліна 1990; Кузьміна 1976, 1990] переконливо доведена залежність успішності засвоєння знань та формування вмінь від рівня мотивації. Особистісні мотиви характеризуються відношеннями, а також інтересом до діяльності. Тобто якщо людина має позитивне ставлення та інтерес до якоїсь діяльності, то ця робота стає для неї необхідною і органічно вписується в життя особистості. В. Борисов, спираючись на висновки О. Абдулліної та Н. Кузьміної, пропонує оцінювати мотиваційний критерій за ознакою ставлення до здійснення педагогічної діяльності, і наводить такі показники: байдуже (інтерес стимулюється зовні); пасивно-позитивне ставлення (мотиви пов'язані з усуненням труднощів у роботі); активно-дійове. Готовність до будь-якої діяльності у науковій літературі розглядається як «стан мобілізації психологічних, психофізіологічних систем людини, які забезпечують виконання певної діяльності; бажання зробити що-небудь» [Мартиненко 2014].

Отже, готовність – це складне поняття, яке вказує на особистісну характеристику фахового рівня майбутніх вчителів іноземної мови та є показником їх професійної підготовки і поєднує в собі основні складники

підготовки майбутніх учителів іноземної мови до проектної діяльності в школі (мотиваційного, когнітивного та операційно-діяльнісного).

Науковці виокремлюють такі аспекти готовності особистості до діяльності:

- операційний (володіння знаннями, уміннями, навичками, способами дії у межах певної діяльності);
- мотиваційний (бажання пізнання, досягнення, реалізації особистості щодо певної діяльності);
- соціально-психологічний (зрілість комунікативних навичок особистості, здатність уникати деструктивних конфліктів);
- психо-фізіологічний (готовність організму діяти у напрямі діяльності).

Рівень готовності майбутніх вчителів до навчання іноземних мов визначатиметься специфікою введення студента у навчальне іншомовне середовище вищих навчальних закладів, рівнем професійного самовизначення студента (ситуативно обумовлене або ціннісно обумовлене професійне самовизначення [Багаєва 1991; Мартиненко 2014; Михайлова 1996]), педагогічною взаємодією викладача вищих навчального закладу зі студентами тощо.

Слід зазначити, що позитивний ефект від використання проектної діяльності на уроках іноземної мови частково досягається за рахунок таких факторів, як:

- наявність в учня інтересу до обраної теми;
- можливість комунікації між учасниками проекту;
- зміна характеру діяльності тощо.

Усі перелічені фактори наявні в навчальному процесі при застосуванні проектної технології стимулюють до активної самостійної діяльності. Але основну увагу слід акцентувати на внутрішніх механізмах, що забезпечують самостійний характер навчально-пізнавальної діяльності учня та свідоме оперування знаннями.

Питання професійно-педагогічної спрямованості майбутніх учителів іноземної мови до проектної діяльності в школі були також широко досліджені науковцями О. Бігич та Н. Волковою [Бігич 2005; Волкова 2001].

Дослідники виокремили критерії, які на наш погляд, є досить актуальними в процесі підготовки майбутніх учителів іноземної мови до проектної діяльності:

- позитивно-стійке ставлення до професії вчителя;
- самооцінка готовності до навчально-виховної роботи з іноземної мови;
- здатність до організації іншомовного мовленнєвого спілкування з школярами;
- уміння враховувати психологічні та індивідуальні особливості школярів, створювати на уроках іноземної мови атмосферу довіри, взаємодопомоги, взаємоповаги тощо;
- володіння інформацією про здібності та нахили кожного учня та врахування цього при відборі вправ і завдань;
- уміння критично аналізувати навчальний іншомовний матеріал та розвивати критичне мислення школярів на основі зіставлення фактів і подій своєї країни та країни, мова якої вивчається;
- уміння керувати іншомовною комунікативною поведінкою учнів, спрямовуючи її в потрібне русло;
- здатність об'єктивно оцінювати і заохочувати відповіді та навчальну роботу.

Визначаючи критерії, керуємося думкою Ю. Жилиєвої, що готовність майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності повинна відповідати таким критеріям: ціле-мотиваційному, організаційно-змістовому, діагностико-результативному [Жилиєва]. Вона відображає такі аспекти:

- вимоги до загальнопедагогічної підготовки вчителя іноземних мов;
- зміст загальнопедагогічної підготовки у вигляді теоретичних знань;

- критерії та рівні набуття загальнопедагогічної підготовки майбутніх вчителів іноземних мов;
- шляхи врахування предметної специфіки професійної діяльності майбутніх вчителів іноземних мов.

Сучасний вчитель має орієнтуватися насамперед на принципи педагогіки партнерства й дитиноцентризму, навчаючи і виховуючи всебічно розвинену особистість, здатну до критичного мислення, плідної співпраці з іншими людьми, інноватора, здатного змінювати навколишній світ. На національному рівні запроваджено перехід до інноваційних технологій розвивального, концентрованого на учневі навчання, до особистісно орієнтованої моделі освіти. Організація освітньо-виховного процесу за новими вітчизняними парадигмами передбачає застосування особистісно-діяльнісного, диференційованого, інтегративного, міжпредметного, проблемного, пошуково-дослідницького, проектного, ігрового, інтерактивного, групового, творчого, рефлексивного підходів.

Багаторічний зарубіжний досвід показує, що вміння 21-го століття і ключові компетентності найефективніше формуються, якщо в освітньому процесі використовується **проектна технологія** [Белл 2010], яка, завдяки своїм особливостям, інтегрує цілу низку дидактичних підходів [Полат 2008; Пахомова 2011; Селевко 1998], актуальних сьогодні, та сприяє підвищенню якості освіти, що і є метою кожної освітньої реформи.

Проектне навчання ґрунтується не лише на компетентнісному і проектному підходах, але й на комплексній сукупності особистісно-діяльнісного, диференційованого, міжпредметного, проблемно-пошукового, дослідницького, ігрового, інтерактивного, групового, творчого, презентативного та рефлексивного підходів. Проектне навчання за характером є:

- розвивальним;
- діяльнісним;
- особистісно-орієнтованим;

- диференційованим;
- суб'єкт-суб'єктним;
- міждисциплінарним.

Слід наголосити, що проектна організація освітньо-виховного процесу передбачає не інтеграцію фактичних знань, а їх використання, не отримання готових знань, а самостійне здобуття нових знань. Проектна технологія є універсальною, оскільки може застосовуватися на будь-яких рівнях освіти і легко адаптується для вивчення всіх без винятку навчальних дисциплін [Щербакова 2007], адже «формування проектної діяльності учнів як психологічного новоутворення необхідне для озброєння його універсальним умінням розв'язання найрізноманітніших проблем, в тому числі й освітніх» [Пахомова 2004]. Тому не дивно, що саме проектна технологія визначається центром педагогіки 21-го століття.

Отже, нами уточнено сутність основних понять дослідження, серед яких: проект, метод проектів, проектування, проектна діяльність; встановлено взаємозв'язки між ними, виведене нами основне поняття дослідження «підготовка майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі» включає в себе всі важливі, на наш погляд, складові успішного вчителя іноземної мови, здатного ефективно використовувати проектну діяльність на своїх уроках.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДО ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ШКОЛІ

2.1 Характеристика методики підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі

Апробація методики підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі здійснювалася нами на факультеті філології та соціальних комунікацій Бердянського Національного Педагогічного Університету протягом I семестру 2019/2020 навчального року з 14.10.2019 по 16.11.2019 року. В експерименті взяли участь 30 учнів навчальних груп I курсу спеціалізації «Мова та література (англійська)» денної форми навчання. До складу експериментальної групи (ЕГ) увійшло 15 студентів. До складу контрольної групи (КГ) увійшло також 15 студентів. Нами було проведено 10 занять розробки проекту за темою “Online-travelling” («Онлайн-подорож»).

Під час проведення експериментальної апробації нами було застосовано однофакторний статистичний педагогічний експеримент, відповідно до логіки проведення якого експериментально-дослідна робота містила чотири етапи: констатувальний, формувальний, контрольний та етап узагальнення отриманих результатів.

Експериментальне навчання передбачало значні зміни на рівні таких компонентів системи навчання як: мета навчання (вдосконалення проектної діяльності студентів), зміст (знання етапів проектної діяльності, уміннях їх реалізації), методи (самостійне ознайомлення з типовими фразами, кліше тощо), технологія навчання.

Результати навчання вимірювалися за допомогою тестів. Результати передекспериментального, проміжного та післяекспериментального зрізів були оброблені для виявлення даних за кожним показником та перевірки достовірності результатів. Оцінка результатів навчального експерименту проводилася на основі зіставлення даних передекспериментального зрізу із даними проміжного та післяекспериментального зрізів.

Підготовка майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі передбачає систематичну роботу з розвитку у них проективного мислення, уміння самостійно працювати з матеріалом, самостійно робити висновки, творчу активність. Тож, за допомогою дедуктивного методу і методу логічного аналізу матеріалу, зібраного в ході анкетування, вивчення письмових та творчих робіт, рейтингових та оціночних методик було вивчено стан готовності студентів до проектної діяльності в школі. В опитуванні взяло участь 98 студентів Бердянського Національного Педагогічного Університету.

Анкетування студентів було спрямоване на визначення рівня теоретичних знань та практичних навичок студентів. В анкетуванні брали участь студенти 4 курсів. Анкета включала 10 запитань (додатки А, Б). На запитання «Що ви розумієте під проектною діяльністю?» 41% студентів зуміло відповісти правильно, 59% опитаних вважають, що проектну діяльність слід впроваджувати лише в середній та старшій школі.

Проведене опитування бакалаврів дозволило нам зробити висновок, що студенти розуміють важливість проектної діяльності у підготовці майбутніх вчителів іноземної мови. До вагомих факторів, які відчутно впливають на професійну підготовку студентів-бакалаврів до проектної діяльності у школі, студенти виокремлюють: співпрацю з викладачами (78%); проектну діяльність (60 %); самостійну роботу та співпрацю зі студентами інших груп (53%); предметні гуртки, проблемні і творчі групи, практичні та семінарські заняття (49%).

Той факт, що майбутні вчителі іноземної мови бажають брати участь у проектній діяльності, проявляється у характері їхньої діяльності та виборі форм та методів, які могли б покращити рівень їхніх знань: вибір змісту навчання і пріоритету навчальних дисциплін (44%); вибір тем і розробка дослідницьких проектів (56%); самостійна робота (57%); самоврядування (77%); налагодження міжособистісних відносин в системі «викладач – студенти» (68%); участь у проектній діяльності (46%).

Опитані майбутні вчителі старших курсів на запитання «Ваше ставлення до проектної діяльності?» підтвердили факт зацікавленості в цьому виді діяльності: 84 % опитаних зазначили, що їм подобається брати участь у проектній діяльності, і лише 16 % висловили своє незадоволення проектною діяльністю, вважаючи, що на неї витрачається багато часу і вона буде малоефективною. Отже, ставлення до проектної діяльності в школі є неоднозначним, не всі можуть займатися проектною діяльністю, особливо в початковій школі.

На запитання анкети (додаток Б) «Чи брали ви участь у проектній діяльності під час семінарських чи практичних занять?» 24% респондентів відповіли, що постійно працює над проектами; 56% – дуже рідко; 20% – жодного разу. На запитання «Яким рівнем знань про впровадження проектної діяльності Ви володієте?» 25% опитаних стверджують, що зможуть без проблем організувати проектну діяльність і отримати позитивний результат, 41% респондентів має про неї лише уявлення, потребують практичних навичок в організації; 34% вважають, що в них можуть виникнути ускладнення в початковій школі.

Говорячи про ступені готовності майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності у школі за мотиваційним критерієм, варто взяти до уваги проведене нами анкетування студентів. Було встановлено, що переважає низький рівень готовності майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі.

Студенти, в яких виявили високий рівень відрізнялися розвинутиим пізнавальним інтересом до проектної діяльності в школі, бажанням її використовувати; реалізовувати проекти на уроках іноземної мови в школі. Студенти проявили креативні та рефлексивні здібності, сталий інтерес а також бажання займатися пошуком, створенням та розробкою нових проектів, зацікавлені у самоосвіті у питаннях впровадження проектної діяльності на уроках іноземної мови у школі.

Майбутні вчителі, які виявили високий рівень готовності, добре знають специфіку та суть проектної діяльності на уроках іноземної мови в школі, а також її види та ознаки; добре усвідомлюють суть та володіють знаннями поетапності проектної діяльності; мають глибокі знання про необхідність виявлення проблеми використання проектної діяльності на уроках іноземної мови в школі. Володіючи високим рівнем готовності, студенти-бакалаври здатні без проблем використовувати проектну діяльність на уроках іноземної мови в школі, вміють самостійно визначати мету та формулювати проблему проекту; добре знають етапи проектної діяльності в школі та способи оцінювання проектів, як кінцевого продукту. Такі студенти правильно відтворювали логіку практичних дій та операцій в межах алгоритму проектної діяльності на уроках іноземної мови в школі, усвідомлювали причини зв'язку між ними. Фахівці цього рівня використовували набуті теоретичні та методичні знання як у типових, так і в нестандартних ситуаціях.

Студенти, в яких виявлено середній рівень мали незначну зацікавленість, часткові прояви пізнавального інтересу, творчих здібностей та недостатню мотивацію до проектної діяльності на уроках іноземної мови. Студенти були не зовсім впевнені в своїх знаннях щодо етапів проектної діяльності та специфіки такої діяльності на уроках іноземної мови в школі; можливостях організації необхідних умов організації проектної діяльності на уроках іноземної мови в школі. Об'єм засвоєння теоретичних положень був не повним, студенти мали методичні труднощі, що є причиною небагатого

особистого досвіду щодо проектної діяльності на уроках іноземної мови у школі. Часто виникали труднощі з оцінюванням учнівських проектів. Майбутні фахівці цього рівня були здатні використовувати набуті теоретичні та практичні знання у типових ситуаціях.

Студенти в яких виявлено низький рівень, не мали стійких пізнавальних мотивів та спрямованості на проектну діяльність, демонстрували слабкі знання про її завдання, форми та способи її реалізації у школі, виявили незацікавленість у роботі, повне нерозуміння сутності проектної діяльності через відсутність достатніх теоретичних та практичних умінь та навичок. Ці студенти, не могли без допомоги використовувати проектну діяльність на уроках іноземної мови, мали труднощі з визначенням теми та мети проекту, існують проблеми з оцінюванням робіт. Майбутні фахівці допускали багато помилок у відтворенні логіки практичних дій та операцій проектування на уроках.

У результаті проведених нами досліджень можемо зазначити, що майбутні вчителі іноземної мови мають недостатню кількість знань про проектну діяльність у школі. Переважна більшість із них має низький та середній рівень сформованості готовності до проектної діяльності в школі. Це вказує на те, що майбутні вчителі мають необхідні знання з іноземної мови, проте у них недостатньо досвіду з використання проектної діяльності. Володіючи яскраво-вираженою мотивацією до вивчення іноземної мови, мають незначне прагнення до самостійної роботи.

Це дозволяє нам зробити висновок, що майбутні вчителі іноземної мови, на рівні бакалавра мають низький та середній рівні сформованості готовності до проектної діяльності в школі в умовах традиційної організації навчально-виховного процесу. Такий результат вказує на те, що процес підготовки майбутніх вчителів іноземної мови потребує вдосконалення. На нашу думку, удосконалити навчально-виховний процес можна шляхом впровадження відповідних організаційно-педагогічних умов, які сприятимуть забезпеченню необхідних результатів.

2.2 Види вправ спрямованих на підготовку майбутніх вчителів іноземних мов до проектної діяльності в школі

Під час проведення дослідження було вирішено провести проект з студентами I курсу з метою перевірки гіпотези, відповідно до якої підготовка майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі буде ефективною в разі реалізації таких педагогічних умов: удосконалення змісту підготовки майбутніх вчителів іноземної мови з метою формування знань про проектну діяльність в школі; активізація мотивації майбутніх вчителів іноземної мови до здійснення проектної діяльності в школі; оволодіння майбутніми вчителями іноземної мови досвідом здійснення проектної діяльності в школі.

Для реалізації зазначених педагогічних умов у процес підготовки майбутніх вчителів іноземної мови пропонуємо студентам прийняти участь у проектній роботі, спрямованій на ознайомлення майбутніх вчителів із сутністю, алгоритмом, змістовими характеристиками, функціями, шляхами впровадження проектної діяльності в школі. До засобів підвищення ефективності підготовки майбутніх вчителів іноземної мови відносимо засвоєння інтерактивних методів та інноваційних технологій під час практичних занять. Студенти створювали штучні проблемні ситуації, теми яких обирались студентами самостійно; з метою здобуття практичних навичок майбутнім вчителям пропонувалися реальні педагогічні ситуації. Було розроблено завдання, розраховані на те, щоб розвивати уміння систематизувати, класифікувати, виокремлювати, сприймати, аналізувати та узагальнювати навчальну інформацію.

Проектна робота мала назву «Онлайн-подорож. Кулінарія англомовних країн». Метою цього проекту було ознайомлення учнів з англомовними країнами; із кулінарією англомовних країн; формування у них системи знань про національні страви англомовних країн; розширення світогляду учнів,

поглиблення їхніх знань; формування пізнавального інтересу; розвиток та удосконалення мовленнєвих умінь учнів, стимулювання власних висловлювань за запропонованою темою; забезпечення спілкування учасників гри іноземною мовою; розвиток уміння самостійно працювати з додатковими джерелами та використовувати мережу Інтернет; поєднання знань отриманих на інших уроках та виховання інтересу до вивчення іноземної мови. Студенти мають можливість самореалізуватись, організовуючи такий вид діяльності, вони самі розробляють плани та розподіляють ролі, які виконуватимуть. Під час таких занять студенти самовиражаються, удосконалюють власні можливості та здібності, упевнюються у них.

Заняття проходили у поєднанні індивідуальної та групової роботи. Увага студентів акцентувалася на співпраці в колективі, вмінні опрацювати інформацію та аналізувати її; висловлюванні власних думок та самостійному опрацюванні матеріалу. Студенти опановували досвід презентування матеріалу та розв'язування педагогічних завдань. Метод проектів, що впроваджувався нами в освітній процес, сприяв самовдосконаленню та розвитку самостійності.

Мета проекту: створити короткий фільм (10-15 хвилин) про традиційні страви та національну кухню англomовних країн та презентацію групового проекту.

Під час роботи, можна визначити чотири послідовних етапи проектування, які реалізуються поступово:

1) підготовчий; 2) виконавчий; 3) презентаційний; 4) підсумковий.

Розглянемо докладніше мету і зміст кожного етапу. Метою підготовчого етапу є планування навчальної діяльності студентів у межах проекту- визначення основних цілей і напрямів цієї діяльності. Цей етап реалізується у декілька кроків.

Крок 1: Презентація проблеми дослідження і стимуляція самостійної дослідницької діяльності студентів. У ході цієї роботи формуються малі

групи для подальшої спільної проектної діяльності. З метою згуртування студентів використовують такі інтерактивні прийоми як «мозковий штурм», «анкетування» тощо.

Особливо важливою на цьому кроці є стимуляція мовленнєвої діяльності студентів під час обговорень. З цією метою рекомендується застосування різноманітних матеріалів: як мовних, так і немовних (візуальних, звукових), що створюють «ілюзію включення» в іншомовне середовище: меню, рахунки, мапи, плани, схеми, рекламні проспекти тощо.

Крок 2: Визначення теми і формату кінцевого продукту проекту. Як вже було зазначено вище, обрана тема «Кулінарія англomовних країн». Створені групи доповідають про свої ідеї, схематично зображаючи своє бачення майбутнього проекту.

Крок 3: Планування ходу проекту. Під час розробки структури проекту колективно обговорюються етапи проекту (їх кількість і зміст), необхідних для досягнення мети, а також часові межі. Визначається необхідна інформація, способи її одержання (пошук у бібліотеці/Інтернеті, листування, інтерв'ю, анкетування), уточнюються функції кожного студента, остаточно формуються групи.

Послідовність діяльності студентів у ході виконання проекту планується відповідно до визначених способів пошуку інформації. З цією метою необхідно з'ясувати, які вміння знадобляться студентам для відбору інформації. Виконавчий етап передбачає мовленнєву підготовку студентів до виконання завдань проекту і діяльність з пошуку необхідної для цього інформації.

Крок 4: Збір інформації. Після розробки інструментарію для збору даних необхідно організувати студентів для відбору інформації під час заняття та/або в позааудиторний час. Коли необхідні дані будуть зібрані, дослідження виконані, потрібно розробити певну систему зберігання інформації та забезпечити можливість звернення до неї на наступному етапі.

Крок 5: Аналіз і систематизація одержаної інформації, її узагальнення для попереднього обговорення на занятті. Регулярні «поточні доповіді» на заняттях про виконану роботу допомагають не лише побачити реальне просування проекту, але й забезпечують певним чином поточний контроль та оцінювання роботи групи. Метою презентаційного етапу є підготовка презентації отриманих результатів проектування.

Крок 6: Підготовка зібраної інформації до її презентації. Студенти в групах обговорюють, яка інформація буде цікавою для одногрупників і яким чином її викласти. Заздалегідь визначається роль кожного студента в презентації кінцевого продукту проекту, розподіляються обов'язки і відбувається репетиція презентації.

Крок 7: Презентація кінцевого продукту та показ фільму.

Підсумковий етап.

Крок 8: Оцінювання проектів. Висновки про успішність проекту робляться в результаті обговорення студентами проведеного показу, заповнення різних бланків, анкет для само- і взаємооцінювання. Крім того, роботу студентів під час виконання проектів оцінює викладач, який спостерігав за діяльністю студентів під час групової взаємодії, оцінюються результати самостійної позааудиторної роботи студентів, а також презентація кінцевого продукту. Далі студенти визначають ті аспекти проекту, які можуть бути удосконалені та розвинуті у подальшій роботі над наступним проектом.

Отже, визначившись з етапами проектування та покроковим способом їх реалізації, перейдемо до розробки комплексу вправ і завдань за темою “Kitchen” для навчання студентів-філологів першого курсу.

Схематично запропонований комплекс вправ і завдань представлений нижче. Коротко охарактеризуємо проект “Kitchen” для студентів-філологів першого курсу.

Приблизний час виконання проекту: 20 навчальних годин (10 практичних занять).

Вправи і завдання для підготовки майбутніх вчителів іноземних мов до проектної діяльності в школі за темою “Kitchen”:

1. Підготовчий етап

Групи вправ і завдань:

- для визначення теми проектної роботи; □
- для формулювання проблеми проекту; □
- для актуалізації необхідної тематичної лексики.

Типи вправ:

- рецептивно-продуктивні;
- комунікативні;
- продуктивні комунікативні;
- рецептивні некомунікативні.

Види вправ і завдань:

- обговорення афоризмів;
- обговорення обраної проблеми у мінігрупах;
- заповнення таблиці;
- узагальнення та систематизація ідей;
- виконання завдання перехресного вибору.

2. Виконавчий етап

Групи вправ і завдань:

- для розвитку вмінь читання, письма та говоріння; □
- для навчання укладання анкети та проведення опитування; □
- для організації пошуку інформації в мережі Інтернет; □
- для навчання написання та усного представлення звіту.

Типи вправ:

- рецептивні комунікативні;
- рецептивно-репродуктивні комунікативні;
- репродуктивні комунікативні;
- продуктивні комунікативні;
- рецептивні некомунікативні;

- рецептивно-репродуктивні некомунікативні;
- рецептивно-продуктивні комунікативні.

Види вправ і завдань:

- читання текстів з повним розумінням;
- висловлення власної думки (на понадфразовому рівні) щодо проблеми з опорою на ключові фрази;
- складання різних типів анкет за зразком;
- читання та розуміння зразка тексту звіту з підкресленими ключовими словами та словосполученнями про проведене опитування;
- обговорення результатів опитування у мінігрупах;
- написання звіту про проведене опитування за планом ознайомлення з матеріалами хотліста;
- робота з матеріалами хотліста, збирання інформації;
- обговорення зібраної інформації у мінігрупах;
- звітування про результати дослідження з опорою на план-інструкцію/логіко-синтаксичну схему.

3. Презентаційний етап

Групи вправ і завдань:

- для навчання створення усної презентації проєктів;
- для навчання створення мультимедійної презентації.

Типи вправ:

- рецептивні комунікативні;
- рецептивно-продуктивні комунікативні.

Види вправ і завдань:

- обговорення та аналіз зібраної інформації і результатів опитування;
- ознайомлення зі структурою та мовними особливостями тексту усної презентації;
- ознайомлення зі структурою та правилами укладання мультимедійної презентації;

- створення мультимедійної презентації з опорою на зразок.

4. Підсумковий етап

Групи вправ і завдань:

- для організації самооцінювання проектів;
- для організації взаємоконтролю за взаємооцінювання проектів.

Типи вправ:

- рецептивно-репродуктивні умовно-комунікативні;
- продуктивні комунікативні.

Види вправ і завдань:

- заповнення форм, відповіді на запитання для само- та взаємооцінювання;
- групова бесіда;
- бесіда студентів та викладача.

На підготовчому етапі студентам подаються висловлювання відомих людей про кулінарію, які вони коментують. Далі майбутні філологи у малих групах обговорюють і записують речі, про які варто заздалегідь подбати перед приготуванням їжі. Після цього ідеї презентуються усій академічній групі та резюмуються у вигляді денотатної мапи. На цьому етапі студенти також з'ясовують, яку інформацію вони хотіли б висвітлити у своєму дослідженні, розподіляють завдання між учасниками групової проектної діяльності. Крім того, студенти актуалізують лексичні одиниці за темою “Kitchen”, тобто відбувається мовна підготовка до виконання майбутнього проекту.

На виконавчому етапі студенти працюють із вправами і завданнями, які готують їх до роботи над проектом. Метою вправ виконавчого етапу є навчити студентів детально розуміти прочитані фрагменти текстів з подальшим їх обговоренням у малих групах та висловленням власної думки щодо змісту прочитаного, а також навчити студентів складати різні види анкет і відображати результати проведеного опитування у вигляді діаграм. Крім того, студенти вчаться писати звіти і робити усні доповіді/повідомлення

за результатами опитування та після опрацювання необхідної інформації з проблеми дослідження.

На презентаційному етапі відбувається підготовка усної та мультимедійної презентації результатів проектної роботи. Так, студенти ознайомлюються зі структурою та мовними особливостями усної презентації проекту, аналізують увесь зібраний матеріал і складають план доповіді. Після цього переходять до підготовки власне усної презентації результатів проектної діяльності. Для того щоб студенти могли правильно скласти й оформити мультимедійну презентацію, їм надаються покрокові рекомендації.

Головною метою підсумкового етапу є аналіз та оцінювання процесу і продуктів проектної діяльності студентів. Майбутні філологи обговорюють представлені проекти в малих групах і, спираючись на опитувальники для взаємооцінювання, оцінюють результати проектної роботи, а також якість презентацій. Крім того, заповнюючи картки для самооцінювання, студенти описують, чого вони навчилися у процесі проектування і з якими труднощами зіткнулися, зазначають позитивні риси своїх проектів та їх недоліки. Одержана інформація використовується викладачем для загального оцінювання проектної діяльності студентів.

Загальна мета проекту: дослідити національну кухню англомовних країн світу

Формат кінцевого продукт проекту: коротких сюжет (10-15 хвилин), усна і мультимедійна презентації.

Зміст проектної роботи: студенти розподіляються на мінігрупи, обирають одну з англомовних країн та досліджують наступні запитання:

1. Особливості національної кухні.
2. Традиційні страви та процес приготування.
3. Речі, які необхідні під час приготування.
4. Традиції прийому їжі.

Розглянемо приклади вправ і завдань для підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі. Слід зазначити, що один і

той самий навчальний матеріал может бути використаний неодноразово для відпрацювання студентами різних умінь та навичок. Варіювання вправ та послідовність їх використання може визначатися викладачем окремо з огляду на комплексну мету заняття та рівень підготовки студентів.

Exercise 1. Read three quotations below. Do you agree or disagree with them? Give your explanations.

1. "You don't need a silver fork to eat good food."
2. "People who love to eat are always the best people."
3. "To eat is a necessity, but to eat intelligently is an art."

Exercise 2. Choose the correct answer.

1. Chew the fat	A. to be involved in something
2. Mouth is watering	B. to make someone want to eat or drink
3. Half-baked idea	C. to hurt or ruin someone
4. Your finger in the pie	D. to act humble
5. Cook your goose	E. to not think about or study carefully
6. Eat dirt	F. to chat
7. Cry over spilled milk	G. to complain about something that has happened
8. Hungry as a horse	H. to be able to eat a lot
9. Go bananas	I. to become too excited and behave crazily

Exercise 3. To refresh the essential vocabulary on the topic “Kitchen and Food” let’s play a game “Alias”. We need to explain words to each other without naming it.

List of the words: *Grate(v), melt(v), serve(v), level(v), pinch(v), simmer(v), stir(v), blend(v), droil(v), mashed, fried, cooker, toaster, bottle opener, colander, corkscrew, grater, ladle, rolling pin, sieve, sugar bowl.*

Exercise 4. Write down THREE examples of each of these types of food. Try to think of some unusual examples, not the obvious ones. Use a dictionary if necessary.

Appetisers (starters)	Fish and shellfish
Poultry	Game
Herbs	Spices
Dairy products	Nuts
Desserts	Cakes and pastries

Exercise 5. Role-play. Make a dialogue, a conversation between a dissatisfied customer and a courteous waiter.

Exercise 6. Discuss the questions:

- What do you think are the pros and cons of running a restaurant? Would you like to run a restaurant? Give your reasons.
- If you were going to open a restaurant or café near where you live, what kind of food would you serve? What kind of atmosphere would you try to create?
- From a restaurateur's point of view, what are the attributes of an ideal customer?
- From a customer's point of view, what are the qualities of a good restaurant?

Exercise 7. Read the article and decide which word (A-D) best fits each gap.

FEEL FREE TO PROTEST

HONSON'S CHOICE has taken on an added meaning at Berni Restaurants, the chain of more than 239 steak houses owned by Grand Metropolitan.

Nowadays if you don't like what is provided in your meal you don't pay. And that covers the service too.

Slow waitresses, soup-spilling waitresses, and "please make up your mind" waitresses are out.

Under what Berni calls a customer service guarantee, diners who complain about either the meal or the service have their bill ¹ _____ up. One of the intentions is to get round the traditional British habit of not complaining, but not going back either.

A poll conducted by Berni found that 60% of dissatisfied customers said they wouldn't go back to an offending restaurant. to ² _____ down this reserve, the scheme was initiated by a group of Berni managers and tried out in the north of England, where results were sufficiently encouraging to ³ _____ the scheme to the rest of Britain.

Armed with this knowledge and thinking that it didn't seem too difficult to get a free meal, I descended on the Berni Inn at Wimbledon, where my waitress was Martha, who failed to provide me with any ⁴ _____ to use the repertoire of "Waiter, there's a fly in my soup" jokes I had rehearsed beforehand. The food proved a match for the service. Simon Smith, the manager, told me he had been pleasantly pleased at a lack of unscrupulous diners trying to take advantage of the scheme. Complaints had generally been ⁵ _____.

In fact some people who did complain had to be ⁶ _____ to leave the bill to him. Many had not even realized the scheme was operating.

"We're finding that those who complained and had their bill torn up are returning and bringing others with them. In the first five weeks we lost £1,000 in unpaid bills, but we're getting a lot of favourable ⁷ _____ by word of mouth. I am sure we'll keep more customers longer this way."

1 A broken	B brought	C thrown	D torn
2 A break	B destroy	C diminish	D reduce
3 A change	B replace	C spread	D transfer
4 A food	B opportunity	C possibility	D scope
5 A correct	B exaggerated	C excessive	D justified
6 A forced	B ordered	C persuaded	D requested
7 A advertising	B propaganda	C publicity	D publishing

- Have you ever complained in a restaurant? What happened?
- What other situations have you actually been in where you made a complaint?

Exercise 8. To learn the views of different people on the questions under your investigation, you are to make up a questionnaire to conduct a survey. But first, study different types of questionnaires.

Example 1. "Food preferences" (Multiple-choice questions)

1. How often do you eat?
 - a) 4-5 times a day b) 3 times a day c) 2 times a day d) once
2. How often do you go shopping for food items?
 - a) every day b) 3-4 times a week c) 1-2 times a week d) never
3. How often do you eat away from home?
 - a) very seldom b) once in 3 months c) once a year d) never
4. Do you know many recipes?
 - a) more than 50 b) 20-30 c) just 5-10 d) I can't cook

Example 2. Yes-No Questions

1. Have you ever cook?
 - a) Yes b) No
2. Do you like cooking?
 - a) Yes b) No
3. Do you prefer to eat fast food?
 - a) Yes b) No
4. Do you like Chinese food?
 - a) Yes b) No
5. Do you eat regularly?
 - a) Yes b) No

Example 3. "What kind of eater are you?" (Open0ended questions)

1. Do you like to eat? Why? _____
2. What do you most often eat for breakfast, lunch and dinner?

3. What kind of food do you prefer? _____
4. What dish can you prepare? _____
5. Would you rather eat at home or go the a restaurant? Why? _____

-
6. What do you like most about cooking? _____
 7. Would you like rather eat alone or in company?
Why? _____

Exercise 9. Answer the questions. What do you think about the statements?

1. What are the most common eating habits in Ukraine? Do we eat in a healthy way?
2. Why is dieting so popular with women and not so popular with men?
Discuss.
3. What restaurants do you like going to? What criteria may people use when choosing a restaurant?
4. Eating can be a therapy for unhappy and stressed people. Discuss.
5. Is it better to invite people for a meal at home or to a restaurant?
6. You are what you eat. Do you agree? Discuss.

Exercise 10. Describe the photo (Рисунок 2.1) and answer the questions.

Рисунок 2.1

In a fast-food restaurant

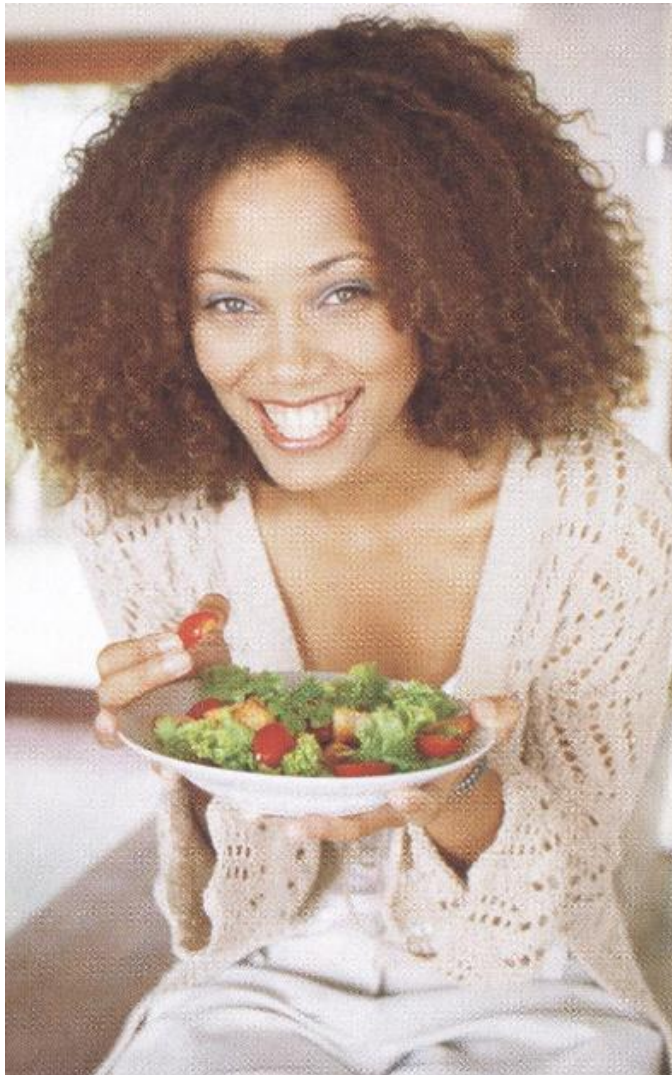
1. Is the food the people are eating healthy? Why?

2. What problems may they face in the future if they go on eating like this?
3. Why are fast food restaurants so popular?
4. What should people eat to be healthy?
5. How often do you have take-away fast food or go to fast food restaurants?

Exercise 11. Look at the pictures (Рисунки 2.2 та 2.3) and answer the questions below.

Рисунок 2.2

Eat healthy food

1. How do the lifestyles and eating habits of these women differ?
2. What eating disorders may each of them suffer from?
3. Which of them is healthier? Why?
4. Why do so many people now give up meat and become vegetarians?
5. Do you think your everyday diet is healthy? Explain.
6. What should people do if they want to lose weight?
7. Have you ever been on a diet? Describe it.

Підсумковий етап

Exercise 12. Get ready to discuss your project with your group mates. For this purpose, fill in the self-assessment form below:

1. What new information did you learn while working on this project?

2. What else would you like to know about the issue? _____

3. Do you think your presentation was successful? Why? _____

4. Does your presentation have any drawbacks? What are they?_____

5. How effective were you in making your conclusions? Do you think they were interesting? Clear? Logical?_____

6. How did your work and actions contribute to your team's success?

7. What was the hardest part of working in team?_____

8. What was the best part?_____

9. What new skills did you get?_____

Exercise 13. In your small groups, discuss the project presented by your group mates and express your own opinion of them:

1. Was the project successfully presented?

2. Was it logically structured?

3. What new information have you learnt from the project?

4. What were the positive sides of the project?

5. What were the drawbacks of the presentation (oral and multimedial)?

How would you improve it?

6. Were there enough illustrative materials (pictures, videos, charts, tables, etc.)?

Слід зазначити, що проектна діяльність студентів охоплює як аудиторну, так і позааудиторну самостійну роботу. Вправи для ознайомлення з різними типами анкет, читання текстів та подальшого висловлення думок щодо певних проблем виконуються на практичних заняттях. Виконання завдань з укладання власних анкет, ознайомлення з матеріалами навчального сайту і робота з Інтернет-джерелами відбувається у позааудиторний час.

2.3 Ефективність підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі

Становлення майбутнього вчителя іноземної мови, який використовує проектну діяльність в школі, – процес досить тривалий і складний. Він починається з першого курсу і продовжується упродовж чотирьох років. Вважаємо, що залучення студентів до проектної діяльності є завершальною ланкою в процесі підготовки конкурентоспроможного сучасного вчителя іноземної мови. Досить актуальним це питання постає у зв'язку з реалізацією нових державних стандартів, збільшенням кількості спеціалізованих класів, нових комплексів підручників з іноземної мови для школи. Зважаючи на такий стрімкий розвиток системи освіти, метою підготовки студентів мають стати не лише знання та навички, а шляхи їх отримання та способи розвитку особистості. Всього цього можна досягти, використовуючи проектну діяльність.

Завдання вправ для підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі обов'язково мають відповідати критерію автентичності, бути соціо- та міжкультурно- насиченими. Відповідно цього критерію відбираються усні та письмові тексти з автентичних джерел, які є реальним продуктом носіїв «інших» мов і культур. Відібраний автентичний матеріал має характеризуватись природністю лексичного наповнення та граматичних форм, відображати національно-специфічні особливості та традиції побудови міжкультурного дискурсу.

Експериментальне навчання відбувалось згідно з теоретичним положеннями, викладеними в першому розділі. В рамках експериментального навчання в експериментальній групі апробувалася описана система вправ під час розробки проектної роботи з теми «Онлайн-подорож».

Після закінчення експерименту було проведено підсумковий зріз для перевірки рівня підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі та порівняння результатів контрольної та експериментальної груп. Обробка отриманих даних показала, що в результаті експериментального навчання відбулися кількісні та якісні зміни.

Оцінка відмінностей була спрямована на підтвердження або спростування наступних допущень:

- 1) методика навчання, яка була використана, ефективно змінює рівень володіння проектною діяльністю;
- 2) методика навчання проектною діяльністю підвищує рівень оволодіння нею.

Результати оцінки рівня володіння проектною діяльністю майбутніми вчителями іноземною мовою представлені в Таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Оцінка рівня володіння проектною діяльністю майбутніми вчителями іноземної мови

Зріз	Група	Статистичні показники у %
Передекспериментальний	Експериментальна	65
	Контрольна	57
Проміжний	Експериментальна	78
	Контрольна	60
Післяекспериментальний	Експериментальна	89
	Контрольна	65

Відмінності на рівні володіння проектною діяльністю між експериментальною та контрольною групами спостерігаються вже при проведенні проміжного зрізу. Після проходження повного курсу навчання

середній рівень в експериментальній групі підвищився на 20%, в контрольній групі практично не змінився.

В експериментальній та контрольній групах був оцінений відсоток студентів, які володіють конкретним параметром володіння проектною діяльністю (ПД) (ПД 1 – метакогнітивний, ПД 2 – загальнонавчальний, ПД 3 – стратегічний, ПД 4 – компенсаторний). Результати наведені в Таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Кількість студентів (у %), які володіють окремими параметрами ПД

Зріз	Групи	Параметри					
		ПД 1	ПД 2	ПД 3	ПД 4	Фонові знання	Використання ПД
Передекспериментальний	Е	100	92	62	28	60	68
	К	100	88	58	28	42	67
Проміжний	Е	100	95	77	43	82	72
	К	100	72	52	28	45	72
Післяекспериментальний	Е	100	98	88	54	96	88
	К	100	72	62	32	56	72

В експериментальній групі студентів ефективність методики виявляється на параметрах ПД 3, ПД 4, у наявності фонових знань та використанні ПД. Це свідчить про те, що студенти, які не надають правильних відповідей на ці параметри перед навчанням, після завершення експериментального навчання навчання змогли відповісти на поставлені запитання правильно. Особливо очевидно про це свідчить параметр про наявність фонових знань. У контрольній групі всі параметри залишаються майже без змін.

На початку експерименту та під час проміжного зрізу в групах рівень володіння не відрізняється. Статистично значущі відмінності між

експериментальною та контрольною групами на рівні володіння проектною діяльністю в школі спостерігаються після проходження всього курсу навчання. При цьому рівень володіння підвищується тільки на 5% в експериментальній групі, і практично не змінюється в контрольній.

Таким чином, результати експериментального навчання підтверджують правильність висунутої гіпотези та доводять ефективність запропонованої методики для підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі.

ВИСНОВКИ

Аналіз численних досліджень з лінгвістики, когнітивної лінгвістики, методики, педагогічної психології дозволяє нам зробити висновок, що питання підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної роботи в школі досить складне і досі цілком не вивчене. Це питання можна описати як складний педагогічний процес діяльності вчителя іноземної мови, націлений на розв'язання професійно-педагогічних завдань з метою удосконалення навчально-виховного процесу та використання новітніх технологій навчання. Готовність майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі розглядається як інтегроване поняття, вказує на особистісно-спрямовану характеристику майбутнього фахівця, показує його професійну підготовку та поєднує в собі всі основні складники підготовки.

У дослідженні уточнено сутність основних понять дослідження, серед яких: «проект», «метод проектів», «проектування», «проектна діяльність», «проектне навчання»; встановлено взаємозв'язки між ними, виведене нами основне поняття дослідження «підготовка майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі» включає в себе всі важливі, на наш погляд, складові успішного вчителя іноземної мови, здатного ефективно використовувати проектну діяльність на своїх уроках.

Визначено критерії готовності майбутніх вчителів іноземної мови до організації проектної діяльності в початковій школі з відповідними показниками, а саме: мотиваційний, когнітивний, операційно-діяльнісний. На основі визначених критеріїв та показників схарактеризовано рівні сформованості готовності майбутніх учителів іноземної мови до проектної діяльності в школі: низький, середній, високий. Була розроблена методика підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі.

Реалізація умов полягала в удосконаленні змісту підготовки майбутніх учителів іноземної мови з метою формування знань про проектну діяльність в школі та включала в себе використання методу проектів під час вивчення фахових дисциплін; формування системи знань з психолого-педагогічних дисциплін; формування умінь та навичок проектної діяльності під час проведення занять. Завдання реалізовувались шляхом залучення студентів до таких форм роботи, які здатні перетворити традиційні практичні заняття з англійської мови в дискусійно-дослідницьке русло, де майбутні вчителі самостійно приймали участь у проектній діяльності для глибшого розуміння всіх етапів та процесів. Студентами виконувались відповідні адаптовані завдання, спрямовані на самостійне прийняття рішень щодо тематики проектів, вибору матеріалу для додаткового опрацювання. Ефективному включенню майбутніх учителів іноземної мови у навчально-виховний процес сприяло створення ними тематичного портфоліо, що позитивно вплинуло на цілісне розуміння проектування у школі.

Порівняння результатів контрольних та експериментальних груп дало змогу зафіксувати позитивну динаміку рівнів готовності майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі у респондентів експериментальної групи порівняно з контрольною. До 13% зріс показник високого рівня готовності до проектної діяльності в школі у експериментальній групі. Студенти виявили значно вищі показники та характеризувалися високою пізнавальною активністю та результативністю щодо використання проектної діяльності на уроках іноземної мови в школі.

Одержані дані підтверджують результативність реалізації моделі та педагогічних умов підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі, що доводить достовірність висунутих ідей і свідчить про досягнення мети роботи і розв'язання визначених завдань.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів означеної проблеми. Проблема підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі має перспективи для подальшого дослідження. Зокрема,

це удосконалення навчально-методичного забезпечення підготовки майбутніх учителів іноземної мови до проектної діяльності в школі, вивчення зарубіжного досвіду підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до організації та використання проектної діяльності тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абдуллина О. А. *Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования.* М. : Просвещение, 1990. 141 с.
2. Алексеев Н. Педагогические основы проектирования личностного ориентированного обучения : автореф. дис д-ра пед. наук : 13.00.01. Екатеринбург, 1997. 42 с.
3. Арванітопуло Е. Г. Педагогічні основи використання проектної методики у навчанні іноземних мов. *Теоретичні питання освіти та виховання* : збірник наукових праць. Вип. 13. К., 2000. С. 21–23.
4. Ахмедзянова Л. М. Теоретические основы и практика развития педагогического призвания: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. К., 1996. 456 с.
5. Бабій К. Н., Бахтарова А. М. Нетрадиційний урок за проектною технологією. *Управління школою.* 2007. № 1. С. 22.
6. Багаева И. Д. Профессионализм педагогической деятельности и основы его формирования у будущего учителя : автореф. дис ... д-ра. пед. наук. : 14.00.14. Л., 1991. 36 с.
7. Байдурова Л. А. Метод проектов при обучении учащихся двум иностранным языкам. *Иностр. языки в школе.* 2002. №1. С. 5–11.
8. Бігич О. Б. Теоретичні основи формування методичної компетенції майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи. : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02. К., 2005. 485 с.
9. Білоус В. С. Проектна діяльність – важлива складова розвитку бібліотеки та професійного зростання бібліотекарів : методичні рекомендації.

Вінниця : Бібліотека Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, 2014. 80 с.

10. Богданова І. М. Технології в освіті: теоретико-методологічний аспект. Одеса : ТЕС, 1999. 146 с.

11. Веселова Ю. В. Становление проектной культуры студентов в образовательном пространстве педагогического колледжа : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Новосибирск, 2007. 231 с.

12. Власенко А. Становлення майбутнього учителя іноземної мови відповідно до вимог сучасності. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Умань : ФОП Жовтий О.О., 2014. Вип. 9. Ч. 1. С.22–27.

13. Волкова Н. П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Видавничий центр «Академія», 2001. 576 с.

14. Вульфсон Б. Педагогіка прагматизма. *Лидеры образования*. 2004. № 3. С. 12–16.

15. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України , головний ред В. Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

16. Жиляєва Ю. Особливості застосування методу проектів у професійно-педагогічній підготовці вчителів іноземних мов. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2011. №3. 42 с.

17. Загуменнов Ю., Шелкович Л., Шварц Г. Лично ориентированные технологии в образовании. *Учебник для директора* . 2005. № 9-10. С.10–24.

18. Задорожна Ірина. Ефективні методи і технології самостійної роботи майбутніх учителів іноземних мов. *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки*. Кіровоград, 2013. № 121. С. 189–194.

19. Зимняя И. А. Педагогическая психология. Учебник для вузов. М. : Логос, 2000. 384 с.

20. Івлієва О. М. Критеріально-орієнтоване тестування в системі формування професійної готовності вчителя початкових класів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Ізмаїл, 2001. 33 с.

21. Избаш С. С. Проектна діяльність як фактор соціально-професійної адаптації студентів педагогічного університету : дис ... канд. пед. наук : 13.00.04. Мелітополь, 2007. 290 с.
22. Килпатрик У. Х. Метод проектов. Применение целевой установки в педагогическом процессе. Л. : Брокгауз-Ефрон, 1925. 43 с.
23. Кічук Н. В. Формування творчої особистості вчителя. К. : Вища шк., 1994. 156 с.
24. Кузьмина Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения. М. : Высшая школа, 1990. 119 с.
25. Кузьмина Н. В., Кухарев Н. В. Психологическая структура деятельности учителя. Гомель, 1976. 128 с.
26. Курлянд З. Н. Формирование и развитие профессиональной устойчивости учителя. : дис. ... д-ра. пед. наук : 13.00.01. Одесса, 1992. 353 с.
27. Лещинский В. И., Кульневич С. В. Учимся управлять собой и детьми. : Пед. практикум. М. : Просвещение, 1995. 240 с.
28. Линенко А. Ф. Теория и практика формирования готовности студентов педагогических вузов к профессиональной деятельности. : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. К., 1996. 412 с.
29. Литвиненко Г. И. Формирование англоязычной профессионально-ориентированной компетенции или какой английский нам нужен? *Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства* : матеріали Всеукр. наук. конф. викладачів, співробітників та студентів факультету іноземної філології та соціальних комунікацій (м.Суми, 19-20 квітня 2013 р.). Суми, 2013. С.100–102.
30. Мартиненко С. М. Когнітивний компонент як складова моделі підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до самоосвітньої діяльності. *Вища школа*. 2010. № 7-8. С. 44–50.
31. Мартиненко С. Педагогічні умови готовності вчителя початкової школи до діагностичної діяльності в особистісно-розвивальному навчанні.

Розвиток професіонала і професіоналізму : теорія і практика : збірник наукових праць. Черкаси: ФОП Гордієнко Є. І., 2014. С.212–218.

32. Мартиненко С. Система підготовки вчителя початкових класів до діагностичної діяльності: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. К., 2009. 476 с.

33. Михайлова Л. О. Формування професійно-педагогічної спрямованості особистості майбутнього вчителя в процесі навчання іноземної мови. : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса, 1996. 26 с.

34. Моляко В. О. Психологічна готовність до творчої праці. Київ : «Знання», 1989 р.

35. Полат Е. С., Бухаркина М. Ю., Моисеева М. В., Петров А. Е. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования. : учеб. пособ.для студ.высш. учеб. заведений. Изд. центр «Академия», 2008. 272 с.

36. Щербакова С. Г. Организация проектной деятельности в образовательном учреждении. Волгоград : ИТД «Корифей», 2007. 96 с.

37. Освітні технології : навч.- метод. посіб. О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін. К. : АСК., 2009. 256 с.

38. Особенности организации проектной деятельности на уроке английского языка. URL : <http://nsportal.ru/shkola/inostrannye-yazyki/library/2012/11/05/osobennosti-organizatsii-proektnoy-deyatelnosti-na> (дата звернення 28.11.2020)

39. Павелків К. М. Підготовка майбутніх учителів іноземної мови до професійно-педагогічній діяльності: теоретичний аспект. Рівне : РДГУ, 2016. С. 69–73.

40. Павелків Р. В. Вікова психологія : підручник. К. : Кондор, 2015. 469 с.

41. Пахомова Н. Ю. Метод учебного проекта в образовательном учреждении : пособ. для учителей и студ.пед. вузов. М. : АРКТИ, 2011. 107 с.

42. Пахомова Н. Ю. Проектное обучение – что это? *Методист.* 2004. № 1. С. 39–46.

43. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / Бартенева І. О., Богданова І. М., Бужина І. В. та ін. Одеса, 2002. 344 с.
44. Педагогіка: Навчальний посібник / Галузьяк В. М., Сметанський М. І., Шахов В. І. Вінниця : РВВ ВАТ «Вінницька обласна друкарня», 2001. 200 с.
45. Пехота О. М., Старєва А.М. Особистісно орієнтоване навчання : підготовка вчителя. Миколаїв : Вид-во «Іліон», 2006. 272с.
46. Пехота О. М., Зязюн І.А. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій : навч. посіб. К. : Видавництво А.С.К., 2003. 240 с.
47. Подобєдова Т. Ю. Підготовка майбутніх вчителів гуманітарного профілю до педагогічного проектування. : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Луганськ, 2005. 19 с.
48. Полат Е. С. Метод проектів на уроках іноземного мови. *Иностр. языки в школе*. 2000. №2. С. 3–10.
49. Онопрієнко О., Кондратюк О. Проекти в початковій школі : тематика та розробки занять. К. : Шкільний світ, 2008. 128 с.
50. Психологія і педагогіка життєтворчості: навч. посібник / В. М. Доній, Г. М. Несен, Л. В. Сохань, І. Г. Єрмаков та ін. К., Вища школа, 1996. 792 с.
51. Рачєва С. С. Метод проектів на уроках англійської мови в молодшій школі. *Иностранные языки в школе*. 2003. № 8. С.21–29.
52. Рыбина О. Проектная деятельность. *Лучшие страницы педагогической прессы*. 2004. №1. С.46–49.
53. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии. М. : Народное образование, 1998. 256 с.
54. Семиченко В. А. Концепция целостности и ее реализация в профессиональной подготовке будущих учителей (психолого-педагогический аспект). : дис. ... д-ра психол.наук: 19.00.09. К., 1992. 432 с.

55. Слостенин В. А., Подымова Л. С. Педагогика: инновационная деятельность. М. : ИЧП «Изд-во Магистр», 1997. 224 с.
56. Слостенин В. А., Исаев И. Ф., Мищенко А. И., Шиянов Е. Н. Учебное пособие для студентов педагогических учебных заведений. М. : Школа Пресс. 2000. 512 с.
57. Технология проектов в профессиональной деятельности педагога / автор-сост. Несговорова Н. П. Курган : Изд-во КГУ, 2013. 316 с.
58. Філософія : навч. посіб. / Л. В. Губернський, І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко та ін. К. : Вікар, 2001. 457 с.
59. Фіцула М. М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. К. : Видавничий центр «Академія», 2000. 544 с.
60. Хуторской А. В. Современная дидактика: учебник для вузов. СПб. : Питер, 2001. 544 с.
61. Черномазова В. А. Все о методе проектов. *Шкільна бібліотека*. 2013. № 7/8. С. 15–18.
62. Шиян Т. В. Підготовка майбутніх учителів іноземних мов до організації проектної діяльності учнів на факультативних заняттях. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2008. Вип. 39. С. 157–161.
63. Щербань П. М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах : навч. посіб. К. : Вища шк., 2004. 207 с.
64. An forderungs profil fur DaF. *DaZ – Lehrer und Lehrerinnen*. Runbreif, 1996. №30. P. 31–36.
65. Bell S. Project#based learning for the 21st century : skills for the future. *The Clearing House*. 2010. Vol. 83. No. 2. P. 39–43.
66. Brown H. D. Principles of English Learning and Teaching. *Englewood Cliffs : Education Foundation*. 2006. 138 p.
67. Brunner. J. J. Toward a Theory of Institution Cambridge. Cambridge : Cambridge U P, 2010. 103 p.

68. Framework for 21st century learning // P21 – Partnership for 21st century learning. URL : <http://www.p21.org/our#work/p21#framework> (Дата звернення: 28.11.2020)

69. Luna Scott C. The futures of learning 3 : what kind of pedagogies for the 21st century? *Education Research and Foresight Working Papers Series*. 2015. №15. P. 1–21.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

70. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. К. : Либідь, 1997. 375 с.

71. Словник іншомовних слів / уклад. Морозов С. М., Шкарапута Л. М. К. : Наукова думка, 2000. 680 с.

Анкета для студентів іноземної філології 4 курсу

Шановні колеги!

Просимо Вас взяти участь у дослідженні на тему «Підготовка майбутніх учителів іноземної мови до проектної діяльності в школі». Будь ласка, дайте відповіді на запитання:

1. Чи відоме вам поняття «проект»? якщо так - дайте визначення цього поняття.

А. так

Б. ні

Ваше визначення:

2. Чи займаєтесь Ви проектною діяльністю на заняттях з іноземної мови в університеті?

А. так

Б. рідко

В. ні

3. Чи подобається Вам виконувати проектну роботу іноземною мовою?

А. так

Б. ні

Вкажіть, чому:

4. Чи використовують викладачі іноземної мови матеріали підручника для організації Вашої проектної діяльності?

А. так

Б. ні

5. Якими ресурсами Ви користуєтесь під час роботи над проектом?

А. підручником

Б. ресурсами Інтернету

В. матеріалами періодичних видань

Г. ресурсами бібліотек

Д.

Ваш

варіант:

6. Які типи проектів є для Вас найбільш цікавими?

А. оформлення стінгазети, журналу, фотоальбому тощо

Б. усна презентація (мультимедійна презентація)

В. проведення опитування

Г. рольова, імітаційна гра

Д. письмовий звіт про виконану роботу

Е. усе вище сказане

Є. Ваш варіант:

Поясніть, чому:

7. Вам подобається працювати над проектами:

А. самотійно

Б. у парах

В. у невеликих групах

8. На Вашу думку, проектна діяльність у вивченні іноземної мови допомагає:

А. розвивати мовні навички

Б. розвивати творчі здібності

В. розширити освітній кругозір

Г. розвивати навички та вміння самостійної роботи

Д. підвищує мотивацію до вивчення іноземної мови

Е. всі перераховані варіанти

Є. Власний варіант

9. Що викликає у Вас найбільші труднощі під час роботи над проектом?

А. вибір теми та типу кінцевого продукту проекту

Б. пошук, аналіз та систематизація інформації

В. підготовка і проведення опитування, гри тощо

Г. презентація результатів проектної діяльності

Д. само- та взаємооцінювання іншомовної проектної діяльності студентів

Е.

Власний

варіант:

Анкета

Шановні колеги, просимо Вас відповісти на запитання анкети, мета якої вивчити питання використання проектної діяльності під час викладання іноземної мови у класах. Висновки та узагальнення за результатами анкетування будуть мати важливе наукове значення.

Просимо Вас дати відповіді на всі запитання. В анкеті даються варіанти відповіді, тому Вам необхідно обвести потрібну літеру чи літери.

Будемо вдячні Вам за активну допомогу у проведенні анкетування.

Курс _____

1. Чи завжди Вам цікаві новації та експерименти в педагогічній діяльності?

a. так b. ні c. не впевнений

2. Як Ви розумієте поняття «проектна діяльність»:

a. система навчання, за якої учні здобувають знання в процесі планування й виконання практичних завдань – проектів, які поступово ускладнюються

b. частина навчальної діяльності, що включає ціннісно-орієнтовану, перетворюючу, творчу та практичну діяльності

c. процес створення проекту

3. Чи брали Ви участь у проектній діяльності під час семінарських чи практичних занять?

- a. постійно працюємо над проектами
- b. 1-5 разів
- c. дуже рідко
- d. жодного разу

4. Проектну діяльність на уроках іноземної мови потрібно впроваджувати:

- a. в початкових класах
- b. лише в старших класах
- c. в 5-8 класах
- d. середніх та старших класах

5. Якими, на Вашу думку, є можливості проектної діяльності:

- a. покращує процес навчання
- b. покращує процес виховання
- c. сприяє всебічному розвитку

6. Чи відрізняються основні етапи реалізації проекту у початкових класах та у старшій школі?

- a. так, значно відрізняються
- b. є певні відмінності
- c. не відрізняються
- d. складно відповісти

7. Які знання на Вашу думку Вам потрібно поглибити, щоб успішно впроваджувати проектну діяльність на уроках іноземної мови у початкових класах:

- a. методики впровадження
- b. психологічні особливості дітей молодшого шкільного віку
- c. практичні навички на практичних та семінарських заняттях
- d. я маю достатній рівень знань

8. Яким рівнем знань про впровадження проектної діяльності на уроках іноземної мови Ви володієте:

- a. зможу без проблем організувати проектну діяльність з учнями і отримати позитивний результат
- b. маю уявлення, але потрібні практичні навички в організації
- c. на мою думку, можуть виникнути ускладнення у початкових класах
- d. рівень моїх знань є досить низьким у даному питанні

9. Якби Вам запропонували можливість вибору практико-орієнтованих семінарів для підвищення своєї професійної компетентності, Ви б прийняли участь:

- a. види проектів, методика їх підготовки
- b. психолого-педагогічні особливості навчання учнів
- c. проектна діяльність на уроках іноземної мови, від теорії до практики
- d. особливості впровадження проектної діяльності у навчально-виховний процес.

SUMMARY

The presented paper is dedicated to the research of project activity and the analysis of the methods of preparation of future foreign language teachers for the project activity at school.

The object of the work can be defined as preparation of future foreign language teachers for the project activity at school.

The main aim of the paper is to develop our own methodological principles for preparing future foreign language teachers for the project activity at school.

Theoretical and methodological principles: key aspects of preparation of future foreign language teachers for the project activity at school (O. Abdullina, I. Bagaeva, O. Bigich, Y. Zhikyaeva, etc.).

The criteria for the readiness of future foreign language teachers to organize project activity at school with the appropriate indicators were determined. The obtained data of the developed methodology and conducted experiment confirm the effectiveness of the model and pedagogical conditions of preparation of future foreign language teachers for the project activity at school, which proves the validity of the ideas and testifies the achievement of the goal and solving certain tasks.

Key-words: *project activity, project method, project training, projection*

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Щербань Олександра Олександрівна, студентка 2 курсу , форми навчання заочне, факультету іноземної філології, спеціальність 035 Філологія, освітньо-професійна програма Мова і література (англійська), адреса електронної пошти sanyshascherban@gmail.com

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Підготовка майбутніх вчителів іноземної мови до проектної діяльності в школі» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) _____